

## Poklady ukryté v Kongresovém centru Praha

Kongresové centrum Praha v těchto dnech slaví 40. výročí slavnostního otevření. Přestože budova jako taková už od svého vzniku budí vášně, nelze jí upřít naprostou jedinečnost. Historickou hodnotu výborně zachovalých interiérů oceňují světoví odborníci i fandové retro designu z řad mladých umělců i široké veřejnosti. Celá budova je navíc doslova napěchována různými uměleckými díly od menších grafik přes rozměrné tapiserie až po opravdové architektonické lahůdky ze skla a kovu. A právě ty dnes nejvíce lákají návštěvníky a odlišují pražské kongresové centrum od všech ostatních hal, sálů a konferenčních prostor u nás.

### Umění pod zákonem

Ptáte se, kdo si v 80. letech prosadil myšlenku dostat víc než 200 uměleckých děl do budovy určené pro kongresy? Byl to zákon, kterému se tehdy říkalo „čtyřprocentní“. V letech 1965 až 1991 platil v tehdejší Československu zákon, který ukládal, aby každý státní stavební projekt (což byly prakticky všechny tehdejší stavby) vyčlenil 1–4 procenta z celkového rozpočtu na tzv. výzdobu, tedy umělecká díla, která obohatí okolní veřejný prostor. Myšlenka zákonné povinnosti podporovat umění vznikla již ve třicátých letech v několika amerických městech, postupem času se dostala do západní Evropy a v šedesátých letech i k nám. Estetická hodnota těchto uměleckých objektů uprostřed panelových sídlišť, u obchodních domů nebo kancelářských budov byla často velmi diskutabilní, našly se však světlé výjimky a ty nejsvětější můžete vidět právě v Kongresovém centru Praha.

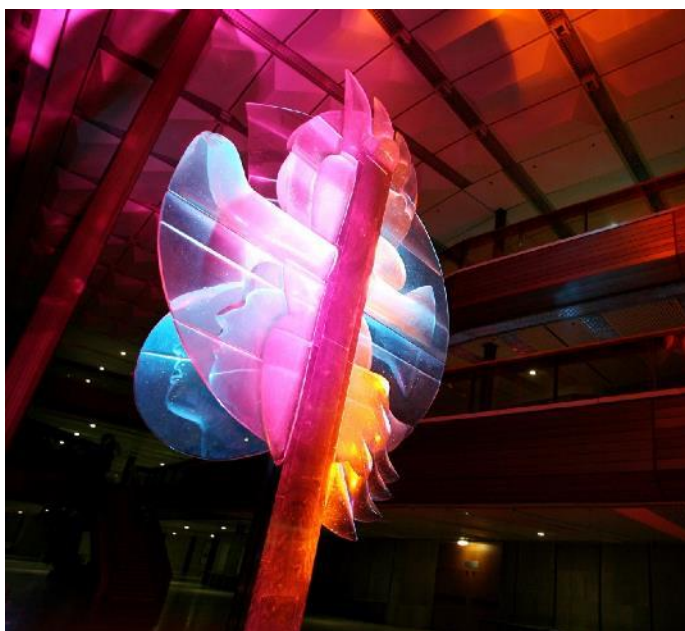
Finanční náročnost projektu výstavby Paláce kultury totiž umožnila pořídit velké množství uměleckých děl, a především investovat do kvality. Ta nejvýznamnější díla, opravdové umělecké skvosty, vznikala přímo pro konkrétní prostory a stala se nedílnou součástí architektury budovy.

Pojďme si některá prohlédnout zblízka.

## Žena s holubicí

Stanislav Libenský a Jaroslava Brychtová

Tato pětmetrová skleněná plastika na dvoumetrové kovové noze je bezesporu nejvýraznější dominantou foyer kongresového centra. Autoři ji nazvali Mírové poselství a umístili ji přímo před monumentální okno s výhledem na panorama pražských Hradčan. Za slunečního počasí tak přirozené světlo na skleněných plochách a hranách vytváří zajímavé barevné efekty. V noci je zase možné využít nasvícení k docílení jedinečné hry barev. Plastika zobrazuje v modernistické zkratce letící holubici a profil ženy.



Dílo je vyrobeno technikou taveného skla, při níže se sklo odlévá do formy podobně jako např. bronz. Po několikadenní tvrbě je plastika ještě ručně broušena a leštěna.

Tuto technologii autoři sami v 50. letech vynalezli, následně vyvíjeli a ovládnutý postup umně aplikovali ve vlastním specifickém tvarosloví, které reflektovalo aktuální projevy v umění.

### Pro zajímavost

- Plastika inspirovaná dílem Pablo Picassa vznikla na konci tzv. křišťálového období, kdy oba autoři zažívali největší slávu a mimořádný mezinárodní ohlas své umělecké tvorby.
- Díla obou autorů jsou vystavena v muzeích skla po celém světě.
- Skleněná socha má mimořádnou sběratelskou hodnotu. Její cena se odhaduje v řádech desítek milionů korun.

### O autorech

Sklářský výtvarník a malíř Stanislav Libenský a Jaroslava Brychtová, dcera sochaře a zakladatele Střední uměleckoprůmyslové školy sklářské v Železném Brodě, byli nejvýznamnější představitelé české umělecké sklářské školy. Spolupracovali od roku 1954 a už v roce 1958 reprezentovali československou sklářskou tvorbu na Expu 58 v Bruselu. V roce 1963 se Stanislav Libenský ujal vedení Ateliéru skla na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze a během svého života významně ovlivnil celou generaci sklářských výtvarných umělců u nás i ve světě. Brychtová a Libenský se ve své tvorbě věnovali především monumentálním taveným skleněným plastikám pro architekturu. Stanislav Libenský zemřel v roce 2002, Jaroslava Brychtová v roce 2020. Až do své smrti aktivně provozovala Muzeum sklářské tvorby Stanislava Libenského v Železném Brodě.

# Slunce

Vladimír Procházka

Plastika Slunce je součástí kompozice umístěné v prostoru ocelového kruhového schodiště v reprezentační části kongresového centra. Jedná se o funkční umělecké dílo, které má kromě výrazné estetické role také úlohu praktickou, protože slouží k osvětlení mohutného schodiště. To propojuje všechna tři podlaží. Kompozici tvoří dvě části. V patě schodiště se nachází obří slunce ve tvaru koule složené ze stovek menších zlatých kulových ploch. Nad ním je umístěné svítidlo, výrazný skleněný objekt, opět slunce, tentokrát ve tvaru půlkoule. Vše je ještě doplněno západem slunce (kulovou úsečí), která se nachází v přilehlém salonku. Práce na plastice trvaly zhruba rok a podle slov autora i po letech tato plastika neztratila nic z původního zadání.



Půlkruhové těleso nad schodištěm se skládá z nosné konstrukce osazené mosaznými trubkami. Do nich jsou zafixovány světelné trubice ze simaxového skla. Tento speciální druh skla vyniká velkou teplotní a chemickou odolností, takže se dobře hodí právě pro výrobu uměleckých svítidel. Na kovových částech svítidla spolupracoval Procházka s bratry Petrem a Pavlem Patakiovými, kteří se dlouhodobě věnují umělecké kovařině.

## Pro zajímavost

- Autor při vytváření díla pamatoval na to, aby byla plastika funkční i v budoucnu. Proto vytvořil řešení, jež umožňuje provést případné opravy.
- Obří plastiku je možné rozdělit či rozpojit na dvě půlkoule a kdykoli jednotlivé prvky ošetřit nebo nahradit.
- Ze simaxového skla se vyrábí technické a laboratorní sklo, ale také varné sklo do domácnosti.
- Tento speciální druh skla je velice šetrný k životnímu prostředí a je ekologicky naprosto nezávadný.

## O autorovi

Sklářský výtvarník Vladimír Procházka se narodil v roce 1947 v Ústí nad Labem, kde žije a tvoří dodnes. Absolvoval nejprve Střední uměleckoprůmyslovou školu sklářskou v Železném Brodě a poté Vysokou školu uměleckoprůmyslovou v Praze, kde studoval ve slavném ateliéru profesora Stanislava Libenského. Vladimír Procházka vytvořil celou řadu skleněných plastik či fontán jak pro veřejné budovy, tak pro soukromé sbírky na celém světě. Jeho díla můžete vidět například v románské rotundě na hoře Říp nebo ve výškové budově obchodního centra v Dubaji.

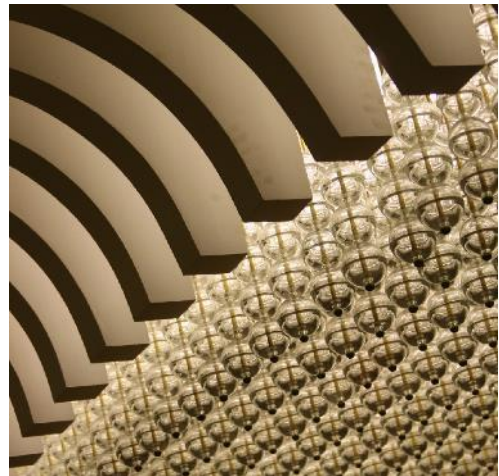
# Skleněný lustr v Jižním salonku 1

František Vízner

Celý Jižní salonek je pojat jako koncepční umělecké dílo včetně masivního stolu a textilních tapet (autor: Josef Muller). Na první pohled ale upoutá pozornost dominantní svítidlo zasazené do tvarovaného bílého žebrového podhledu. Celé svítidlo tvoří stovky drobných dutých skleněných koulí zavěšených na svislých kovových tyčích. Vytvořeno bylo ve sklárnách v Kamenickém Šenově. Osvětlovací těleso přesně kopíruje tvar stolu, u kterého probíhala jednání na nejvyšší státní a stranické úrovni.

## O autorovi

František Vízner se narodil 9. března 1936 a zemřel 1. července 2011. Tento přední český umělec, sklářský výtvarník a designér se nejprve vyučil malířem skla. Na počátku 60. let však vystudoval pražskou Vysokou školu uměleckoprůmyslovou a už v letech 1962-1967 pracoval jako návrhář ve sklárně Sklo Union v Dubí u Teplic. Zde navrhoval zejména tvary a modely u výrobků z lisovaného skla. V 70. letech působil v dnes již zaniklé sklárně ve Škrdlovicích jako hlavní výtvarník. Od roku 1977 až do konce svého života se věnoval volné tvorbě, kde vynikal zejména v oblasti brusu tvarovaného skla. Mezi jeho nejoblíbenější předměty tvorby patřily především vázy a mísy. Za svůj umělecký přínos byl uveden do Síně slávy prestižních cen designu Czech Grand Design.



# Opona Slunce

Alois Fišárek

Druhým sluncem, které můžeme v Kongresovém centru Praha najít, je opona o rozměru 40 x 15 metrů vytvořená podle návrhu předního českého výtvarníka Aloise Fišárka. Opona se nachází v kongresovém sále centra a reprezentuje um československých textilních tvůrců. Byla vyrobena speciální technikou Art protis, která je československým patentem vyvinutým brněnským Výzkumným ústavem vlnářským v roce 1964. Díky rozměrům se jedná o největší umělecké dílo vytvořené pomocí této techniky na světě.



## Metoda Art protis

Art protis patří do oblasti netkaných textilií a umožňuje realizaci netkaných nástěnných koberců. Ty pomocí techniky art protis vznikají kladením vrstev česaného a barveného rouna na sebe. Oproti metodě tvorby gobelínu umožňuje art protis rychlou změnu návrhu na podkladu. Art protis také umožňuje pracovat s jinými materiály, například s jutou případně i filmtiskem. Vlákna se na sebe nanášejí v různých silných vrstvách od 1 mm po 2 cm a konečně se celá plocha zatíží, spojí žehlením a prošíje řadou stehů v pravidelných vzdálenostech k podkladu na speciálním stroji. Barvy, jejichž výraznost je dána právě tloušťkou jednotlivých nanášených vrstev vláken svým způsobem nahrazují malířské barvy. Technika získala zlatou medaili na Světové výstavě 1967 v Montrealu a následně i v Ósace v roce 1970.

## O autorovi:

Alois Fišárek se narodil 16. července 1906 v Prostějově a zemřel 5. února 1980 v Praze ve věku 74 let. Do Prahy přišel poprvé v roce 1924 s cílem stát se malířem. V téže roce složil maturitní zkoušku a začal svoje studium na pražské Akademii výtvarných umění. Soubor děl, která v roce 1929 vystavil, vzbudil velkou vlnu pozornosti a koncem roku 1931 se Alois Fišárek stal řádným členem Spolku výtvarných umělců Mánes. Přesto, že ve své tvorbě promítal většinu dobových směrů, k žádnému se nikdy naplno nepřiklonil. Jeho tvorbu velmi ovlivnilo období od roku 1938, kdy ještě před začátkem války opustil Prahu, přestěhoval se od Opočna u Dvora a začal spolupracovat s textilními závody Josefa Sochora. Zde zůstal až do roku 1945 a spolupracoval na filmovém tisku na tkaniny. Během svého života obdržel Alois Fišárek nespočet ocenění a titulů. Kromě opony Slunce v Kongresovém centru Praha se můžeme s Fišárkovými díly setkat také ve foyer Janáčkova divadla, Kulturním domě v Ostravě, interiéru československého pavilonu na EXPO '67 v Montrealu, budově Federálního shromáždění, pražském hotelu Intercontinental, hotelu Palcát v Táboře, Mezinárodní telefonní ústředně, Českém fondu výtvarných umění, stanici pražského metra Kosmonautů (dnes Háje).

## Kontakt pro média:

Adéla Müllerová

[mullerova@praguecc.cz](mailto:mullerova@praguecc.cz)

261 172 220